

“Muteriz’ın sevk ve idaresindeki plakalı aracın 08.06.2023 tarih ve saat 16:30 sıralarında Aydınlikevler Mahallesi İmam Hatip Caddesi üzeri İmam Hatip Ortaokulu önü Sorgun/Yozgat sayılı adreste iken yüksek sesle müzik dinlemek suretiyle kamuya rahatsızlık verdiğinin tespit edilmesi üzerine durdurulduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 72. maddesi (müzik cihazlarının kamunun rahat ve huzurunu bozacak şekilde kullanmak) gereğince aracın sürücüsü olan muteriz’ın sürücü belgesine MB seri ve 10254045 sıra numaralı "Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağı" düzenlendiği ve bu tutanağın 10.07.2023 tarihinde muterize tebliğ edildiği, muterizin 25.07.2023 tarihinde düzenlenen idari yaptırım kararına karşı Almus Sulh Ceza Hakimliği'ne itirazda bulunduğu, Almus Sulh Ceza Hakimliği tarafından 25.07.2023 tarihinde yetkisizlik kararı verildiği ve dosyanın Sorgun Sulh Ceza Hakimliği'nin 2023/979 D.İŞ. sayılı numarasını aldığı anlaşılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazlarının kullanılması" başlıklı 72. maddesi şu şekildedir:

"Araçlarda ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazları yönetmelikte gösterilen şartlara uygun olarak ve kamunun rahat ve huzurunu bozmayacak şekilde kullanılabilir.

Bu madde hükmüne uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Kanun ve yönetmelikte belirtilen şartlara uymayan ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazları ile sürücünün izleme ve kullanma sahası içinde kalan görüntü cihazları araçlardan söktürülür."

Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin "Ses, Müzik, Görüntü ve Haberleşme Cihazları" başlıklı 144. maddesi şu şekildedir:

"Araçlarda ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazları hakkında aşağıdaki esaslar uygulanır.

a) Bunların; bu Yönetmeliğin 1 ve 2 sayılı Cetveli ile “Araçların Muayeneleri ile Muayene İstasyonlarının Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik” şartlarına ve ilgili kanun hükümlerine uygun olarak bulundurulması ve kullanılması ve gerekli görülenler için izin ve ruhsat alınması mecburidir.

b) Uyarı işareti olarak kullanılan ses cihazlarının;

1)Yakın ilerisi görülmeyen, kavşak, dönemeç ve tepe üstü gibi yerlere yaklaşırken gelişini haber verme, yol ve trafik durumunun icabına göre, karayolunu kullananları uyarma ve geçme halleri dışında kullanılması,

2) Kamunun rahat ve huzurunu bozacak şekilde gereksiz veya gereğinden uzun ve ayarsız olarak seslendirilmesi ile şehir içinde havalı klakson kullanılması,

3) Geçiş üstünlüğüne sahip araçlarda bulundurulması gerekenlerin, diğer araçlara takılarak kullanılması,

Yasaktır.

İzin ve ruhsat alınmadan, araçlarda bulundurulan veya kullanılan bu cihazlar söktürülür."

2918 sayılı kanunun 72 numaralı maddesinde araçlarda bulunan ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazlarının yönetmelikte gösterilen şartlara uygun olarak ve kamunun rahat ve huzurunu bozmayacak şekilde kullanılabilmesi belirtilmekte olup Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 144 numaralı maddesinin a fıkrasında aynı yönetmeliğin I ve II sayılı cetveli ile Araçların Muayeneleri ile Muayene İstasyonlarının Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik şartlarına ve ilgili kanun maddelerine uygun olarak bulundurulması ve kullanılması yönünde hüküm bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak gerek 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 72 numaralı maddesinde gerekse de Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 144 numaralı maddesinde (bu yönetmeliğin atf yaptığı Araçların Muayeneleri ile Muayene İstasyonlarının Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik ve Araçların Muayeneleri ile Muayene İstasyonlarının Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'in atf yaptığı Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmeliği'nin 12. maddesinin atf yaptığı EK-IV'ün 4.20 numaralı maddesinde) ses, müzik, görüntü ve haberleşme araçlarının kamunun rahat ve huzurunu bozmayacak şekilde kullanıma ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Ayrıca anılan düzenlemelerde herhangi somut ve nesnel bir kriter de bulunmamaktadır.

Yani söz konusu kamunun rahat ve huzurunun ne şekilde bozulduğu, hangi ses seviyesinde/sınırında bozulma meydana geleceği, kamunun rahat ve huzurunun bozulduğunun tespitinin nasıl yapılacağına ilişkin ne kanun maddesinde ne de ilgili yönetmeliklerde herhangi bir düzenleme yer almamaktadır.

Anayasanın 2. maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." şeklinde belirtilmiş ve hukuk devleti ilkesi vurgulanmıştır.

Anayasanın 13. maddesinde "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." şeklinde belirtilmiş ve ölçülülük ilkesi vurgulanmıştır.

Anayasanın 38/1. maddesinde "Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez." şeklinde belirtilmiştir.

Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesi ve 13. maddesinde belirtilen ölçülülük ilkesi ve Anayasanın 38. maddesinde belirtilen suçta ve cezada kanunilik ilkesi yönünden ele alındığında; Anayasa'nın 13. maddesinde "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz" denilmiştir. Buna göre idari yaptırıma konu hukuk kuralının Karayolları Trafik Kanunu'nun 72. maddesinde düzenlenmiş olması nedeniyle söz konusu kamunun rahat ve huzurunu bozmaya konu eylemlerin belirtilmesinin ve tespitinin kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir. Kanunilik ölçütü uyarınca Anayasa'nın 13. maddesi kapsamında bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp kuralların keyfiliğe izin

vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olması gerekmektedir. Esasen idari yaptırım getiren ve kişilik hakları ile mülkiyet hakkına sınırlama getiren kanun maddesinin bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması icap eden bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. (AYME.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye bağlanan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır. Bu itibarla Karayolları Trafik Kanunu'nun 72/1. maddesinde kamunun rahat ve huzurunun hangi hal ve şartlarda bozulacağı, bunun tespitinin nasıl yapılacağı, tespit yapılırken hangi ölçütlerin kullanılacağı, şehir merkezinde veya kırsalda bu ölçütlerin neler olacağı, kullanılan araca göre bu ölçütlerin farklılık gösterip göstermeyeceği ve kamudan kastedilenin ne olduğu gibi hususların herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel şekilde düzenlenmediği ve kanunilik şartının sağlanmadığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 13. maddesinde güvence altına alınan ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen sınırlamanın amaca ulaşmaya elverişli olmasını, gereklilik amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise hakka getirilen sınırlama ile amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir. Buna göre kuralla kamunun rahat ve huzurunu bozmayacak şekilde ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazlarının kullanımına getirilen sınırlamanın elverişlilik, gereklilik ve orantılılık alt ilkelerine aykırı olmaması gerekir. Elverişlilik ve gereklilik yönünden trafik güvenliğini sağlamaya yönelik getirilen kuralın ve bu kurala uyulmaması sonucu düzenlenecek olan idari para cezası şeklindeki yaptırımın elverişlilik ve gereklilik alt ilkelerini sağladığı anlaşılmakla birlikte orantılılık alt ilkesi yönünden kuralın uygulanması hususunda subjektif değerlendirmeler yapılmaktadır. Kamunun rahat ve huzurunu bozacak eylemler belirtilmediği gibi hangi hallerde kamunun rahat ve huzurunun bozulmuş sayılacağına ilişkin kanun maddesinde bir düzenleme de yer almamaktadır. Her ne kadar maddi olayımızda yüksek sesle müzik dinlemekten ötürü idari yaptırım karar tutanağı düzenlenmiş ise de aynı kanun maddesinde görüntü ve haberleşme cihazlarının hangi eylemlerle kamunun rahat ve huzurunu bozacağı belirtilmemiştir. Maddi olayımızda ise hangi ses seviyesinde kamunun rahat ve huzurunun bozulacağına ilişkin bir seviye belirtilmemiş olup ilgili kanun maddesindeki yasal düzenlemenin idari yaptırım karar tutanağını düzenleyen görevlilerin subjektif değerlendirmeler sonucu tamamlandığı anlaşılmaktadır. Ki bu durumda ilgili görevlilerin işitme kabiliyetleri, olayın meydana geldiği yerdeki trafik yoğunluğu, şehir merkezine yakınlığı gibi durumlara göre kamunun rahat ve huzurunun bozulma durumu farklılık gösterebilecektir. Bu nedenle Karayolları Trafik Kanunu'nun 72/1. maddesi ilgili düzenlemedeki kamunun rahat ve huzurunun ne şekilde bozulacağına ilişkin düzenleme içermediğinden (ses, müzik, görüntü ve haberleşme sistemleri için ayrı ayrı gösterilmesi gerekirken) ve bu boşluk idari yaptırım karar tutanağı düzenleyen görevlilerce subjektif değerlendirmelerle doldurulduğu ve idareye geniş takdir hakkı tanındığından kanunun uygulanmasında orantılılık ilkesi yerine getirilememektedir. Bu nedenle orantılılık alt ilkesi yönünden ölçülülük ilkesinin ihlal edildiği anlaşılmaktadır.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 72/1. maddesinde belirtilen "kamunun rahat ve huzurunu bozmayacak şekilde" ifadesinin Anayasanın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine, Anayasanın 13. maddesindeki ölçülülük ilkesine ve Anayasanın 38. maddesindeki kanunilik ilkesine aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

KARAR: Yukarıda açıklanan gerekçelerle;

1- 2709 numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. maddesi uyarınca, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 72/1. maddesinde belirtilen "kamunun rahat ve huzurunu bozmayacak şekilde" ifadesinin İPTALİ İSTEMİ ile RESEN ANAYASA MAHKEMESİNE İTİRAZ YOLU İLE MÜRACAAT EDİLMESİNE VE BU HÜKMÜN İPTALİNİN İSTENİLMESİNE,

2- 6216 numaralı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 40. maddesi uyarınca

a- Başvuru kararının aslı ile tutanağın ve dava dosyasında yer alan evrakın onaylı birer örneğinin oluşturulacak dizi listesine bağlanılarak bir dosya halinde ANAYASA MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE,

b- Başvuru dosyasının Anayasa Mahkemesine tebliğinden itibaren BEŞ AY BEKLENİLMESİNE, bu süre içinde karar verilmezse işbu davanın yürürlükteki hükümlere göre (Anayasa Mahkemesinin kararı esas hakkında karar kesinleşinceye kadar gelirse Anayasa Mahkemesi hükmüne uyulması koşuluyla) SONUÇLANDIRILMASINA,

3- Keyfiyetin taraflara bildirilmesine,

Karar verildi.”